Viccet félretéve…
Csokonai Vitéz Mihály: Az özvegy Karnyóné és a két szeleburdiak

A foglalkozás időtartama: 90 perc

Foglalkozás a Csokonai Vitéz Mihály: Az özvegy Karnyóné című kisfilmhez

Csokonait többen a „víg poétának” jellemzik, hiszen műveit a humor jellemzi. Bár néha csak „kínunkban nevetünk”, hiszen éppen egy szerencsétlenebb sorsot próbál a humorral leplezve bemutatni. *Az özvegy Karnyóné és a két szeleburdiak* ihlette rövidfilm érzelmekkel és galádságokkal teli pillanatokat idéz fel. A drámaóra fókuszában az érzelmi intelligencia fejlesztése a legfőbb szempont, valamint, hogy mennyire hagyjuk magunkat becsapni, mennyire ismerjük fel a nem verbális kommunikációs formákat.

Célcsoport	9–10. évfolyam
Időkeret	90 perc
Drámás fókusz	Milyen arcunkat mutatjuk egymásnak és a világnak, mennyit árul el rólunk a nonverbális kommunikációnk?
Téma és tanulási terület	Csokonai Vitéz Mihály *Az özvegy Karnyóné és a két szeleburdiak* című művéből kiemelt érzelmek megfejtése, a becsapás témájának körüljárása
Főbb kompetenciák	önkifejezés, kommunikáció (érzelmi intelligencia fejlesztés)
TUDÁS (Mit emelünk ki a műből?) **KÉPESSÉG (Milyen változást szeretnénk eredményezni?)** **ATTITŰD (Milyen viszonyt hozunk létre a művel?)**	**Tudás:** Ismeri Csokonai különleges látásmódját, önironikus humorát, képet kap a költő művészeti stílusáról, a bohózat műfajáról, közelít annak megértése felé, hogy miként jelenhet meg az életben a humor. Megismeri a mű főbb szereplőit a kisfilm által. **Képesség:** Képes az érzelmek felismerésére, értelmezi a különböző stílusokat és típusokat. Hatékonyan teremt kapcsolatot. **Attitűd:** Nyitottan és érzékenyen viszonyul mások véleményéhez. A kommunikáció során tekintettel van a másik érzéseire, szükségleteire.
Gyakorlatok összefoglaló ismertetése – módszertan – élmény	közös gondolkodás, nonverbális érzelemkifejezés testtartással, mimikával, brainstorming, beszélgetés kihallgatása,

	kiscsoportos tablók megalkotása képregényszerűen
Eszközigény	-

A film alapjául szolgáló irodalmi műhöz való viszony jele: ß	**Konvenciók típusa jele: ¤**	**Fejleszteni kívánt kompetenciaterület jele: #**
● 5-legközelebbi ● 1-legtávolabbi	● szóbeli (SZ) ● írásos (Í) ● vizuális (V) ● performatív (P)	● digitális (D) ● személyes és társas (SZT) ● önkifejezés (Ö) ● munkavállalói (M) ● tanulás (T) ● kommunikációs (K) ● gondolkodás (G)
További jelmagyarázat az óravázlatokhoz: ● Az oktatók ***dőlt betűvel*** olvashatják az egyes foglalkozáselemek célját. ● A tanári narrációkat **„IDÉZŐJELBE TETT SZÖVEGRÉSZEK”** jelölik.		

1. A téma felvezetése 3 perc

ß: 3
¤: SZ
#: T

A cél bemutatni Csokonait Vitéz Mihályt, illetve a bohózat műfaját tisztázni.

„A mai foglalkozáson Csokonai egy komikus színdarabja kapcsán fogunk közösen gondolkodni az érzelmekről, a különböző viselkedési formákról. Az írót többen a „víg poétának” jellemzik, hiszen műveit a humor jellemzi, bár néha csak „kínunkban nevetünk”, hiszen éppen egy szerencsétlenebb sorsot próbál a humorával leplezve bemutatni. A bohózat túlzásokba esik és ferdít, parodizál, írója célja, hogy nevetségessé tegyen akár hétköznapi helyzeteket is. Bár lehetne, nincs tragikus vég, mindenki megtalálja a boldogságot.”

2. Egymásra hangolódás érzelmekkel 10 perc

ß: 2
¤: P
#: SZT, Ö

A feladat bemelegítés érzelmek kifejezésével.

Vázoljunk fel a diákoknak egy képzeletbeli helyzetet: mintha az asztalon különböző maszkok lennének, amelyekkel különböző érzelmeket fejezhetünk ki. Próbáljuk fel és adjuk át egymásnak ezeket a képzeletbeli maszkokat a valódi érzelmek kifejezésével.

„Bemelegítésnek szeretném, ha kicsit az érzelmekkel és azok megjelenésével foglalkoznánk. Itt van ez az asztal. Képzeletben lerakok ide maszkokat, olyanokat, amelyek különböző érzelmeket fejeznek ki. Gyertek ide és mindenki válasszon magának egy érzelemmaszkot, majd vegye fel azt. Induljatok el a térben az érzelmek „viselésével". Ha szembe találkozol valakivel, cserélj vele maszkot, vedd fel az övét és folytasd sétádat az átvett érzelemmaszkkal! Ehhez szeretném, ha felállnánk és a teret kitöltve járkálnánk. Ha úgy érzed, nem cserélni szeretnél, hanem az asztalról választanál új maszkot, megteheted, hogy leteszed azt, amit viselsz, és felveszel egy másikat."

3. Igaz történetek elmesélése egyetlen ferdítő mondattal 12 perc

ß: 3
¤: SZ
#: K, Ö

A cél a bemelegítő gyakorlatot követően a lódítás felismerése.

„A következő játékban arra fogom kérni néhányatokat, hogy meséljenek el egy történetet, amiben csupán egyetlen mondat lesz lódítás. 40 másodperce lesz az adott személynek, hogy meséljen. Mi, többiek pedig megpróbáljuk kitalálni, melyik mondat volt hamis a történetben. Csak néhány történetmesélőt tudunk meghallgatni, de ők bármiről mesélhetnek, ami megosztható az osztályban."

Reflexióhoz kérdések:
„Melyik mondat volt a lódítás?
Miből vetted ezt észre?"

4. Érzelmek kifejezése testtartással, mimikával 8 perc

ß: 2
¤: P, V
#: Ö

A cél konkrét helyzetekre való néma reagálás, nonverbális kommunikációval történő kifejezés.

„Álljunk fel! Különböző helyzeteket, szituációkat fogok mondani, kérlek, hogy némán reagáljatok rá, a testetekkel és arcotokkal. Ha szükséges, le lehet ülni, de el is lehet mozdulni a helyetekről."

- Találsz a földön 2 db húszezrest.

- Fél órája állsz a sorban, mikor az előtted álló előre engedi a barátait, akik most érkeztek.

- Integetnek neked az utcán, te visszaintegetsz, de rájössz, hogy nem neked szólt a köszönés, hanem a mögötted lévőknek.

- Tudod, hogy hazudik neked a legjobb barátod, de te végighallgatod.

- Megérkezik a buliba az, aki nagyon tetszik neked.

- Egy nyilvános WC-ben rányitsz valakire, aki éppen a dolgát végzi.

- A fogorvos már a harmadik olyan személyt hívja be, aki utánad érkezett, te pedig időpontra.

- Indulnod kell, de nincs meg a telefonod.

- Nagyon éhes vagy és a lépcsőházban palacsinta illatát érzed.

- 4 személyes liftben 5-en mentek fel a 10. emeletre.

- A *Himnusz* alatt álltok vigyázzban, de nagyon nevettet a barátod.

5. Film első részének levetítése 10 perc

ß: 5

¤: SZ

#: K

A cél a ráhangolódás a film segítségével az érzelmekre.

„Csokonai egy drámájáról, színdarabjáról szóló filmet hoztam nektek, a címe *Az özvegy Karnyóné és a két szeleburdiak*. A filmben sok érzelmet láthatunk majd, figyeljétek meg, hogy milyen érzések kavaroghatnak a szereplőkben. Ezeket a film megtekintése után meg is osztjuk egymással."

Reflexióhoz kérdések:

„Melyik szereplő volt szimpatikus és miért?
Melyik szereplő nem volt szimpatikus és miért?"

SZÜNET

6. Második rész levetítése 10 perc

ß: 5
¤: V, SZ
#: G, K

Tovább dolgozunk a filmekben megjelenő történettel, brainstormingot tartunk, igyekszünk megteremteni a közös tudás alapjait.

„Miről szólt? Milyenek a szereplők? Milyen tulajdonságaik vannak?"

5. Véletlenül meghallott beszélgetés és egy eseménysor fázisai 25 perc

ß: 4
¤: P
#: SZT, K

Meghallgatunk egy beszélgetést, ami alapján továbbgondoljuk a történéseket.

„Ugrunk az időben, ennek ábrázolására egy véletlenül meghallott beszélgetés szolgál majd alapul. Ezután megnézzük, hogy mi történik a következő néhány órában. Egy-egy állóképnél ki is hangosíthatjuk, hogy éppen mit mond vagy mit gondol egy-egy szereplő.

»Egy reggelen Lipitlotty és Tipptopp a Szatócsbolt előtt készülnek feltenni Karnyónénak a nagy kérdést: melyiküknek lesz a felesége. Az utca sarkán egy 15 éves meghallja ezt a beszélgetést:

Lipitlotty: Azt gondolja a nyomorult vén banya, hogy szerelemből akarjuk megkérni?

Tipptopp: Szeresse a lidérc! A pénzét, na azt már igazán szeretem. De maga, szerencsétlen nyomorék, ne higgye, hogy esélye van, az asszony az enyém!

Lipitlotty: Idióta bolond? Majd meglátjuk, ki nevet a végén. Irány be a boltba!

Tipptopp: Gyerünk…! Na várjon, de hát ez zárva van! Két óra múlva nyit ki. Akkor jövök el.

Lipitlotty: Csak nehogy én érjek ide előbb.«

Majd elmennek.

Rendeződjetek négy fős csapatokba és csináljatok egy állóképet! A négy szereplő, akik rajta legyenek a képeken: Lipitlotty, Tipptopp, Karnyóné és a 15 éves fiatal lány vagy fiú.”

Egy eseménysor fázisai:

Egy eseménysort villantunk fel állóképekben, akár egy képregényt.

Mi történt a következő öt órában?

1. kép: 1 óra múlva
2. kép: 2 óra múlva
3. kép: 4 óra múlva
4. kép: 10 óra múlva
5. kép: 24 óra múlva

Egy-egy állóképet ki is hangosíthatunk, megkérdezhetjük, hogy éppen mit mond vagy mit gondol egy-egy szereplő. Ennek formája legyen az, hogy akinek a vállához érünk, kimondja a gondolatát!

6. Tanácsadás 10 perc

ß: 4
¤: SZ
#: G

A cél az empátia kifejezésének gyakorlása.

„Milyen jó tanácsot mondasz Karnyónénak a jövőre nézve, hogy ne dőljön be azoknak, akik át akarják verni? Itt van ez a szék, mintha rajta ülne Karnyóné: neki fogalmazzuk meg a tanácsainkat, mire figyeljen igazán!”